

Isu-isu agama dan sekularisme dalam ruang sosio-politik di Malaysia

Azmi Aziz¹

¹Pusat Penyelidikan Kelestarian Sosial, Persekitaran dan Pembangunan, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia

Correspondence: Azmi Aziz (email: abaz@ukm.edu.my/azmiaziz68@gmail.com)

Abstrak

Hasrat untuk menyebarkan teori modenisasi sebagai formula pembangunan yang ajaib ke seluruh dunia telah dilaksanakan dengan jayanya oleh barat. Pada permukaannya barat berpandangan bahawa nikmat kehidupan yang mereka nikmati hasil daripada kemajuan dan pembangunan yang mereka capai perlu dikongsi bersama dengan manusia lain di dunia ini. Agar dengan itu semua orang boleh mengecapi nikmat kehidupan moden yang mereka rasai. Lalu mereka menggunakan kaedah kolonialisme dan imperialisme dalam usaha memastikan hasrat tersebut terlaksana sepenuhnya. Pada dasarnya mereka mempunyai strategi agar pasaran sentiasa wujud untuk barang dagangan hasil revolusi industri, sekaligus menjamin ekonomi mereka mansang selamanya. Pakej kolonialisme dan imperialisme turut memuat sekali pandang dunia yang, menurut mereka, sesuai untuk membangun dan maju cara mereka. Pandang dunia tersebut sama sekali berbeza dengan pandang dunia lokal yang mereka jajahi. Sekularisme merupakan pandang dunia yang datang bersekali dalam kerangka teori modenisasi. Sejak itu, dari segi falsafah sosial, bermulalah konflik pengisian ruang sosio-politik lokal antara agama dan sekularisme. Situasi sebegini turut terjadi di Malaysia.

Kata kunci: agama, empirisme, falsafah, moden, saintisme, sekularisme

Issues of religion and secularism in the socio-political space in Malaysia

Abstract

The desire to spread the theory of modernization as a magical formula of development throughout the world has been successfully implemented by the west. Generally, the west views a good life as a result of the advancement and development they had achieved, should be shared with another human being in this world. So with that everyone can enjoy the fruit of modern life that they feel. Thus, they manipulated the methods of colonialism and imperialism to ensure their goals are fully realized. Basically, they assert strategic approach to ensure the market existence on the trade production from their industrial revolution, as well as to guarantee the economic sustainability. The package also includes colonialism and imperialism worldview, of which, according to them, is a way to develop and progress. This worldview is totally dissimilar from the worldview of the local colony. Secularism is a world view that has come together within the framework of modernization theory. Since then, in terms of social philosophy, the conflict between religion and secularism began filling the local socio-political space. This situation also occurred in Malaysia.

Keywords: religion, empiricism, philosophy, modern, scientism, secularism

Pengenalan

Negara bangsa Malaysia telah tertubuh pada 16 September 1963. Terdapat empat entiti yang membentuk negara bangsa Malaysia iaitu Semenanjung Tanah Melayu, Sabah, Sarawak dan Singapura.

Singapura kemudiannya, pada tahun 1965, mengambil keputusan untuk tidak bersama lagi dalam negara bangsa muda tersebut. Maka dengan itu, bermula daripada tahun 1965 negara bangsa Malaysia yang terdiri daripada tiga entiti yang telah ditinggalkan oleh Singapura terus mengorak langkah bersama-sama mengecapi pahit manis perjuangan menegakkan sebuah negara bangsa merdeka dan berdaulat.

Bagaimana negara bangsa Malaysia tertubuh? Negara bangsa Malaysia tertubuh hasil daripada rundingan bijaksana pemimpin-pemimpin masyarakat Malaysia yang terdiri daripada pelbagai kaum di sebelah pihak dan British di sebelah pihak lagi. Pemimpin masyarakat Malaysia pada waktu itu diketuai oleh Yang Mulia Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj. Tunku Abdul Rahman mengetuai rombongan bagi menuntut kemerdekaan ke London daripada British walaupun pada waktu itu negara belum ditubuhkan dan para pemimpin masyarakat ini tidak mempunyai biaya kewangan untuk ke London. Namun dengan sokongan segenap lapisan masyarakat yang tidak berbelah bagi mereka berjaya juga menjejakkan kaki ke London dengan membawa hasrat murni tersebut. Semua ini tidak mungkin terjadiandainya tanpa sokongan spiritual, moral dan material daripada masyarakat yang mewakili segenap lapisan masyarakat.

Jadi, akhirnya Semenanjung Tanah Melayu berjaya mencapai kemerdekaan pada tahun 1957 dan diikuti oleh Sabah dan Sarawak pada tahun 1963. Berdasarkan kenyataan sejarah ini, maka jelaslah kepada kita bahawa British merupakan "tuan" yang mencorakkan segenap ruang kehidupan kita semenjak ketukan pertama mereka di pintu rumah kita pada tahun 1776 di Pulau Pinang. Kemudian sekali lagi mereka mengetuk pintu rumah kita pada tahun 1824 di Singapura dan akhir sekali ketukan yang merobohkan sebuah rumah kediaman yang indah dan harmoni pada tahun 1874 di Perak. Semenjak itu, cerita seterusnya ialah cerita onar British di kediaman kita. Persoalan yang perlu kita berikan perhatian ialah bersama dengan ketukan itu apakah "buah tangan" yang dibawa dan dihulurkan oleh British kepada kita? Buah tangan itu wajib pula kita terima!

Ternyata buah tangan tersebut amat tinggi nilainya dan amat besar maknanya kepada kehidupan masyarakat Malaysia sejak mula ianya diperkenalkan oleh British sehinggalah Malaysia telah merdeka selama 59 tahun pada hari ini. Buah tangan tersebut ialah sebuah falsafah kehidupan bernama sekularisme. Falsafah ini meresap masuk menguasai kehidupan kita dalam segenap aspek agama, sosial, politik dan ekonomi. Keempat-empat tiang seri kehidupan manusia tersebut tidak terlepas daripada terjahan, terkaman dan tusukan sekularisme.

Buah tangan sekularisme ini merupakan apa yang dikonsepsikan oleh Said (1994) sebagai imperialisme budaya (*cultural imperialism*). Menurut Said (1994) lagi, imperialisme budaya merupakan bahagian yang paling bahaya daripada isi keseluruhan sebuah penjajahan. Ini kerana berbanding penjajahan fizikal dan material, penjajahan budaya merupakan penjajahan akal fikiran yang seterusnya akan mencorakkan kehidupan sesebuah masyarakat.

Persoalannya, sejauh manakah kesan sekularisme dalam kehidupan rakyat Malaysia? Artikel ini membincangkan bagaimana dalamnya pengaruh sekularisme ke dalam kehidupan warganegara Malaysia yang kesannya pada sebahagian keadaan disadari dan pada sebahagian yang lain pula tidak disadari oleh warganegara Malaysia. Perbincangan ini akan mengambil beberapa contoh daripada aspek kehidupan masyarakat Malaysia yang memperlihatkan konflik antara agama dan sekularisme yang berlaku dalam kehidupan masyarakat Malaysia. Perbincangan ini menggunakan pendekatan falsafah sosial dalam memahami pengaruh sekularisme dalam kehidupan masyarakat Malaysia. Namun, sebelum perbincangan diteruskan sangat baik jika kita memahami terlebih dahulu apakah yang dimaksudkan dengan sekularisme itu sendiri.

Sekularisme secara ringkas

Secara umumnya istilah sekularisme sering diguna pakai merujuk kepada sistem politik yang diamalkan di sesebuah negara. Sistem politik yang bertunjangkan sekularisme memperjuangkan prinsip pemisahan antara agama dan negara. Dalam bahasa Inggeris konsep ini sering dirujuk sebagai "*the separation of church and state*". Ini bermaksud agama tidak boleh campur tangan dalam pentadbiran sesebuah negara. Manakala negara pula tidak boleh campur tangan dalam urusan agama.

Istilah sekularisme mula diperkenalkan pada tahun 1851 oleh seorang penulis British bernama Holyoake (1896). Walaupun demikian, ini bukanlah bermaksud bahawa fahaman sekular itu tidak

wujud sebelum tahun tersebut. Ini kerana sekularisme sentiasa dikaitkan dengan kebebasan berfikir. Konsep fikiran bebas ini telah wujud di sepanjang sejarah manusia sebenarnya. Fikiran bebas merupakan satu konsep yang membawa maksud manusia mempunyai kebebasan berfikir tanpa dipengaruhi sebarang unsur-unsur luar yang sudah sedia diterima oleh masyarakat seperti autoriti, tradisi atau sistem kepercayaan yang sedia ada dan diterima pakai terutamanya perkara-perkara yang berkaitan dengan agama.

Tujuan penolakan kesemua unsur ini ialah untuk mengelakkan wujudnya sebarang bias atau pandangan berat sebelah yang akan menghasilkan keputusan yang tidak adil terhadap sesuatu. Persoalannya, jika fikiran manusia menolak pengaruh kesemua unsur ini, apakah yang perlu dirujuk oleh manusia dalam melayari bantera kehidupan? Jawapan kepada persoalan ini ialah manusia perlu mencari sendiri jawapan kepada setiap persoalan melalui penyelidikannya sendiri. Penyelidikan itu pula mestilah bersifat fizikal dan material yang terikat dengan masa dan ruang.

Penyelidikan dilakukan demi menghasilkan pembuktian fizikal dan material mengenai masalah yang sedang dipersoalkan. Pembuktian fizikal dan material ini ialah apa yang diistilahkan sebagai pembuktian empirikal. Menurut aliran ini hanya menerusi pembuktian empirikal manusia akan mencapai ilmu dan kebenaran. Kepercayaan atau fahaman yang berpegang kepada aliran ini diistilahkan sebagai empirisisme dalam bidang falsafah di bawah topik epistemologi. Kenapa pula perlukan pembuktian empirikal yang berasaskan fizikal dan material? Jawapannya ialah menurut aliran ini, hanya pembuktian empirikal yang dapat menghasilkan keputusan yang objektif.

Menurut empirisisme objektif ialah apabila sesuatu itu boleh dialami untuk dibuktikan oleh semua orang menerusi kaedah yang sama. Contohnya, pengalaman seseorang merasai kemanisan gula boleh turut dialami oleh orang lain dengan juga merasai gula itu. Jadi keputusan kajian yang mendapati gula itu manis merupakan satu keputusan yang objektif kerana semua orang akan menggunakan kaedah yang sama iaitu merasai gula itu dengan lidah dan mengalami rasa manis gula itu. Semua orang akan bersetuju dengan keputusan tersebut bukan berdasarkan mana-mana pengaruh autoriti, tradisi mahu pun ajaran agama tetapi berasaskan pembuktian empirikal menerusi pengalaman bersama secara kolektif. Hasil sebegini boleh diterima pakai oleh semua orang di mana pun orang itu berada dan pada bila-bila masa pun orang itu hidup.

Demikianlah apa yang dimaksudkan oleh empirisisme sebagai objektif. Lawan kepada sifat objektif ialah subjektif. Empirisisme menolak sesuatu yang subjektif. Dakwaan seseorang yang mendakwa bahawa setiap malam beliau bermimpi bertemu dengan para wali yang mengajarnya ilmu-ilmu agama sama sekali, menurut empirisisme tidak boleh diiktiraf sebagai sesuatu yang objektif. Dakwaan sebegini merupakan suatu dakwaan yang subjektif sifatnya. Ini kerana hanya beliau seorang yang merasai pengalaman bertemu dengan wali tersebut.

Oleh kerana beliau seorang sahaja yang merasai pengalaman tersebut maka pengalaman tersebut tidak dapat dipastikan keobjektifannya oleh orang lain, justeru, kebenaran dakwaan tersebut tidak dapat dipastikan. Sebagai kesimpulannya, para penganut aliran empirisisme tidak mengiktiraf dakwaan ini sebagai ilmu. Hasil pembuktian empirikal sahaja yang boleh diiktiraf sebagai ilmu. Kesemua hasil daripada kajian yang tidak memenuhi kriteria empirisisme tidak boleh diiktiraf sebagai ilmu.

Berdasarkan perbincangan di atas, jelaslah bahawa kaedah empirikal merupakan satu kaedah yang berasaskan kebebasan manusia untuk berfikir dan melakukan kajian terhadap apa sahaja yang wujud secara fizikal dan material di sekelilingnya. Empirisisme tidak mengiktiraf kewujudan segala yang bersifat bukan material (*non-material*) seperti roh, malaikat, jin, syaitan, hantu dan segala macam yang bersifat bukan material termasuklah akhirnya menafikan kewujudan tuhan yang bersifat bukan material.

Penafian kewujudan tuhan bukan perkara luar biasa di kalangan para sarjana terutamanya para sarjana barat yang sebahagian besarnya menganut aliran empirisisme. Russell (1961), seorang sarjana matematik British, umpamanya pernah secara berjenaka mengatakan apabila beliau mati beliau akan bertanya kepada tuhan mengapakah tuhan tidak memberikan bukti yang cukup mengenai kewujudannya. Beliau telah lama mati dan sekarang beliau pasti sangat kesal kerana tidak mempercayai akan kewujudan Tuhan. Pastinya beliau tidak lagi mampu berjenaka.

Para penganut aliran empirisisme turut menegaskan bahawa ilmu sains merupakan ilmu hebat yang dihasilkan menerusi kaedah empirikal. Tegasnya, tidak ada ilmu yang terhasil jika menggunakan selain kaedah empirikal. Ertinya, satu-satunya ilmu yang benar di dunia ini ialah ilmu sains yang terhasil

menerusi hanya satu kaedah ulung sahaja iaitu empirikal. Ilmu ini, menurut sarjana empirisisme, terhasil seluruhnya berasaskan pengalaman manusia. Apakah yang mereka maksudkan dengan pengalaman manusia tersebut? Pengalaman manusia bermaksud apa-apa yang dialami oleh manusia menerusi kelima-lima pancaindera. Keupayaan pancaindera ini boleh dibantu oleh alat-alat saintifik seperti teleskop, mikroskop dan lain-lain. Apa sahaja yang diluar atau tidak mampu dialami oleh pancaindera manusia maka perkara tersebut dianggap tidak wujud. Secara mudahnya kita boleh mengatakan bahawa kuman tidak wujud sebelum mikroskop dicipta. Fahaman ini dikategorikan sebagai saintisme.

Falsafah saintisme yang terhasil daripada epistemologi empirisisme merupakan kandungan utama kepada falsafah sekularisme. Manakala kerangka besar kepada trio sekularisme, empirisisme dan saintisme ialah apa yang diistilahkan sebagai modenisme. Terdapat tiga sela masa dalam tamadun barat iaitu zaman purba, zaman pertengahan dan zaman moden. Kehidupan zaman purba barat dikuasai oleh falsafah pemikiran para sarjana tersebut. Kehidupan zaman pertengahan barat pula dikuasai oleh agama khususnya agama Kristian yang kebanyakan ajarannya merupakan campur baur antara pemikiran kefasafahan zaman purba dan ajaran Kristian yang diterjemahkan sejak zaman berzaman.

Barat merujuk zaman pertengahan sebagai zaman kegelapan kerana penguasaan agama sebagai penentu kebenaran. Sebarang pandangan daripada sumber lain seperti akal fikiran tidak dibenarkan. Zaman pertengahan bermula daripada abad keempat masehi berlanjutan sehingga ke abad keempat belas masehi. Seterusnya bermula daripada abad kelima belas masehi sehingga kini merupakan zaman moden barat. Zaman moden barat dimulai dengan kembalinya penggunaan akal fikiran dalam menentukan segenap aspek kehidupan seperti sosial, politik dan ekonomi. Ianya merupakan satu proses kembali kepada penggunaan akal sebagaimana yang telah diamalkan pada zaman purba.

Sebab itulah zaman moden dikenali juga sebagai zaman Renaisans (Renaissance) iaitu zaman kelahiran kembali penggunaan akal fikiran. Bezanya penggunaan akal zaman purba bercampur dengan mitos manakala penggunaan akal pada zaman moden tidak menerima sama sekali dicemari dengan penggunaan mitos. Penggunaan akal zaman moden dicorakkan oleh empirikal sepenuhnya. Bermula dengan Renaisans barat seterusnya mengorak langkah ke fasa Pencerahan (*Enlightenment*) dalam kehidupan sosial, politik dan ekonomi mereka.

Seterusnya gabungan Renaisans dan Pencerahan berjaya menghasilkan dua bentuk revolusi di barat iaitu Revolusi Perancis dan Revolusi Industri. Revolusi Perancis menandakan penggantian sistem politik daripada feudal kepada demokrasi. Manakala revolusi Industri yang berlaku di England pula menandakan bermulanya sistem ekonomi industri bagi menggantikan sistem ekonomi agraria yang telah mereka amalkan berabad-abad lamanya. Semua ini terhasil berdasarkan satu faktor utama iaitu falsafah empirisisme yang dianuti dengan kejam dan kukuh oleh barat. Falsafah empirisisme yang menjadi nadi kepada modenisme mendorong barat memfokuskan seluruh aspek kehidupan mereka kepada kehidupan berasaskan saintisme tulen. Zaman moden menandakan zaman terusirnya agama daripada menjadi petunjuk dan penentu kehidupan manusia barat. Ertinya falsafah modenisme merupakan faktor yang menghasilkan falsafah sekularisme. Inilah punca kepada berlakunya dasar pemisahan antara agama dan negara sebagaimana yang telah disebutkan di awal penulisan ini.

Oleh itu, kesimpulan yang boleh diambil daripada perbincangan diatas ialah segala aspek kehidupan manusia apabila digandingkan dengan istilah moden seperti, masyarakat moden, ekonomi moden, politik moden, pendidikan moden, sains moden dan segala sesuatu yang seumpamanya, maka dari segi falsafahnya, membawa erti pemisahan kesemua aspek-aspek tersebut daripada agama. Jika demikian situasinya, persoalan yang perlu dibincangkan ialah bolehkan masyarakat yang sentiasa mesra-agama sejak zaman-berzaman seperti masyarakat Asia menerima dan mengamalkan falsafah modenisme dalam kehidupan mereka? Tepuk dada tanya iman dan akal!

Isu-isu agama dan sekularisme dalam ruang sosio-politik di Malaysia

Sekularisme datang dan menetap di Malaysia melalui kedatangan British. Dalam perjanjian-perjanjian antara British dan kerajaan-kerajaan di Tanah Melayu iaitu di Pualau Pinang, Singapura dan Pulau Pangkor, Perak satu perkara yang sentiasa dikemukakan secara tetap oleh British ialah penegasan bahawa mereka hanya mahu mentadbir kerajaan manakala perkara-perkara berkaitan agama dan adat resam diserahkan dibawah pengawasan sultan tanpa sebarang campur tangan daripada pihak mereka.

Ringkasnya perjanjian-perjanjian antara British dan kerajaan-kerajaan di Tanah Melayu di lakukan berdasarkan kerangka sekularisme. Semenjak daripada itu maka bermulalah peranan sultan sebagai ketua agama negeri.

Semenjak daripada itu juga maka bermulalah resapan falsafah sekularisme dalam segenap kehidupan penduduk Tanah Melayu. Sekularisme seterusnya terinstitusi, walaupun tidak setulen sebagaimana yang terdapat di negara-negara barat, dengan lebih kukuh apabila Tanah Melayu mencapai kemerdekaan pada 31 Ogos 1957 dan seterusnya pembentukan negara bangsa Malaysia pada 16 September 1963. Sesungguhnya hakikat penubuhan negara bangsa berdasarkan kerangka falsafah sekularisme ini tidak dapat dielakkan kerana Malaysia belajar bagaimana cara untuk bernegara daripada tuan British mereka.

Untuk memastikan segalanya berjalan lancar British sentiasa memastikan anak-anak tempatan yang akan mentadbir negara bangsa baru ini mestilah terdiri daripada mereka yang telah mendapat pendidikan daripada mereka. Apa lagi falsafah pendidikan yang British ada daripada abad ke-16 sehingga sekarang kalau tidak pendidikan yang bertunjangkan falsafah sekularisme? Maka bukanlah sesuatu yang menghairankan apabila pentadbiran sosio-ekonomi-politik Malaysia juga bertunjangkan falsafah sekularisme yang dibawa dengan sarat dalam kerangka modenisme. Maka dengan bimbingan bernegara oleh pihak British tersebut bermulalah riwayat hidup sebuah negara bangsa moden bernama Malaysia yang mahu menghasilkan sistem masyarakat, politik, ekonomi dan pendidikan berteraskan kemodenan.

Namun demikian, walaupun British cuba menanamkan falsafah moden-sekular dalam pentadbiran dan pemerintahan Malaysia, namun British tetap tidak berjaya menjadikan Malaysia negara moden setulen mereka dan negara-negara moden lainnya yang terdapat di Barat. Malaysia ialah sebuah negara Asia dan identiti orang-orang Asia yang mesra-agama menyebabkan kehidupan beragama tidak dapat dipisahkan daripada mereka. Perkara ini mudah difahami kerana kesemua agama besar dunia, antaranya agama wahyu seperti Islam, Kristian dan Yahudi serta agama budaya seperti Hiduisme, Buddhisme, Taoisme dan Shintoisme, kesemuanya lahir di Asia. Tidak ada satu pun daripada agama-agama tersebut lahir di Barat. Ringkasnya, masyarakat Asia ialah masyarakat beragama.

Situasi ini menjadikan perkembangan kehidupan bernegara di Malaysia sentiasa menarik untuk difahami. Perebutan wujud untuk mengisi ruang konseptual sosio-ekonomi-politik antara dua falsafah besar dunia iaitu agama dan sekularisme. Pengisian ruang ini semestinya menimbulkan konflik konseptual yang tidak berkesudahan dalam kehidupan masyarakat Malaysia. Lebih menarik lagi ialah konflik tersebut bukan sahaja mengesani kehidupan duniawi tetapi yang lebih penting turut mengesani kehidupan ukhrawi. Ini amat besar maknanya kepada akidah dan kepercayaan warga muslim Malaysia tanpa mengira etnik.

Tunduk kepada falsafah moden sekular bermakna tunduk kepada falsafah yang menafikan Tuhan sebagai kuasa mutlak yang tertinggi dalam menentukan apa jua dasar kehidupan. Situasi yang sepatutnya diperjuangkan ialah seluruh aktiviti sosio-politik-ekonomi mestilah bersesuaian dengan kehendak Tuhan. Jika terdapat sebarang dasar atau aktiviti yang bertentangan maka hendaklah dihentikan dan diusahakan mencari ganti aktiviti yang diredhai Tuhan. Inilah kerangka yang sepatutnya diperjuangkan oleh orang-orang beragama seperti orang-orang Asia.

Dalam arena politik, kerangka kerjanya ialah kerangka politik moden-sekular. Ini bermakna segala yang berlaku dan diambil kira hanyalah berdasarkan angka dan fakta. Tidak ada roh dalam aktiviti politik moden-sekular. Tidak ada konsep dosa dan pahala serta tiada konsep redha dan murka Tuhan dalam aktiviti politik moden-sekular. Inilah kerangka berpolitik yang diajar oleh British ke seluruh dunia umumnya, dan ke seluruh bekas tanah jajahannya khususnya. Inilah juga falsafah politik yang diamalkan oleh majoriti negara di dunia sama ada negara maju mahupun mundur. Namun, dalam masa yang sama terdapat pihak yang mengajukan politik agama yang memperjuangkan penubuhan negara teokrasi.

Politik agama sudah tentu bertunjangkan falsafah ketuhanan dalam segala aktiviti. Ini merupakan dua falsafah kehidupan yang sangat berbeza sama sekali dan kedua-duanya tidak boleh hidup bersama dalam satu kerangka tanpa salah satu daripada keduanya mengalah. Mengalah bererti mengiktiraf kebenaran yang berada pada pihak yang satu lagi. Falsafah politik beragama sudah tentu tidak dapat mengiktiraf kebenaran falsafah politik moden-sekular lantaran penafiannya terhadap ajaran-ajaran agama. Jadi persoalannya ialah wajarkah politik agama sama-sama berjuang untuk mencapai kemenangan kuasa politik dan seterusnya memerintah dengan menggunakan kerangka politik moden-

sekular? Ini bermakna kuasa diperolehi berdasarkan amalan matlamat menghalalkan cara. Jika pun berjaya memegang tampok kuasa mampukah restu Tuhan diraih untuk kejayaan duniawi dan yang lebih penting kejayaan ukhrawi? Inilah mesej yang pernah disampaikan oleh nabi Muhammad SAW apabila beliau menolak tawaran takhta, harta dan wanita daripada pembesar Quraisy di Makkah suatu ketika dahulu sebagaimana yang tergambar dalam formula “kamu sistem hidup kamu, aku sistem hidup ku” (lakum diinukum waliyadain) (Al-Quran: 109:6).

Hampir keseluruhan sistem pendidikan dunia kini bertunjangkan falsafah moden-sekular. Jadi tidak hairanlah jika di negara-negara yang memperjuangkan pendidikan yang berfalsafahkan agama berusaha untuk menyatukan dua falsafah pendidikan yang berbeza di bawah satu bumbung. Aktiviti ini jelas kelihatan terutama di kalangan umat Islam sama ada di peringkat masyarakat awam, NGO mahu pun kerajaan. Ada waktu-waktunya ianya menimbulkan suatu fenomena yang menarik untuk diperhatikan dan dianalisa. Penubuhan dua buah universiti yang bertunjangkan sains misalnya sangat menarik untuk difahami. Apakah bezanya ilmu sains yang dikuliahkan di sebuah universiti sains konvensional dengan ilmu sains yang dikuliahkan di universiti sains Islam? Di manakah letak perbezaannya; epistemologi, ontologi atau metodologi? Sangat menarik untuk didiskusikan secara falsafah.

Tidak kurang juga menarik untuk difahami ialah bagaimana aktiviti-aktiviti solat hajat, tahlil dan panjatan doa memohon bantuan Tuhan sempena kedatangan peperiksaan yang akan diduduki oleh anak-anak agar kelulusan cemerlang diperolehi oleh anak-anak tersebut. Antara mata pelajaran yang dipelajari oleh anak-anak tersebut termasuklah mata pelajaran yang bertunjangkan falsafah moden-sekular yang menafikan kewujudan dan kekuasaan Tuhan dalam mentadbir alam dan manusia seluruhnya. Wajarkah memohon pertolongan daripada Tuhan untuk mendapat kejayaan dalam perkara yang menolak kewujudan dan kekuasaan Tuhan itu sendiri? Sekurang-kurangnya dari segi falsafahnya.

Kesimpulan

Begitu banyak lagi isu yang boleh diperhatikan dan difahami berkaitan dengan pertembungan antara agama dan sekularisme dalam kehidupan masyarakat. Setiap satu daripada yang telah dibincangkan di atas boleh dibincangkan secara tersendiri menurut sesuatu isu itu dalam bentuk perbincangan yang mendalam. Kesimpulan yang boleh kita perolehi daripada perbincangan di atas ialah kesan penjajahan budaya itu, sama ada kita mahu atau tidak mahu menerima hakikatnya, begitu mendalam sehingga mengganggu-gugat identiti jati diri yang sedia pada sesebuah masyarakat. Aspek penjajahan yang sering diberikan perhatian lebih kepada penjajahan bentuk fizikal dan material. Manakala penjajahan budaya yang sarat dengan muatan falsafah yang akan mengubah pandang dunia dan falsafah hidup masyarakat yang dijajah sering dilupakan walau pun aspek ini sebenarnya lebih penting untuk diperhatikan. Tanpa kefahaman yang sebenar terhadap maksud terselindung di sebalik falsafah yang disebarkan akan menyebabkan masyarakat kehilangan identiti diri yang asal termasuklah perkara-perkara yang amat penting seperti akidah keagamaan. Mungkin itulah yang menyebabkan Tariq (2010) menganjurkan agar ilmu fiqh disemak dan dibentuk semula agar bersesuaian untuk menyelesaikan masalah zaman moden yang dihadapi oleh umat Islam masa kini yang tinggal di bawah teraju tamadun barat. Tariq (2010) seterusnya menegaskan perkara ini boleh dilakukan dengan mengembalikan keaktifan ulama usul fiqh dalam membina formula untuk menghasilkan hukum baharu. Oleh itu, mempelajari dan memahami falsafah itu sangat penting dan perlu diutamakan.

Rujukan

- Al-Quran Al-Karim.
Holyoake GJ (1896) The origin and nature of secularism. Watts and Co, London.
Russell, Bertrand (1961) History of western philosophy. George Allen and Unwin Ltd, London.
Said, Edward W (1994) Culture and imperialism. Vintage Books, New York.
Tariq Ramadan (2010) What I believe. Oxford University Press, New York.